

КЕЛІСЕМІН:

ДТІЖ орынбасары:

А.М. Каепов

(қолы)

«28» 08 2026 ж

БЕКІТЕМІН:

Мектеп директоры:

(қолы)

2026 ж

Дебат үйірмесі

Мұғалім: Байбол О.Ж.

2026-2027 оқу жылы

Түсінік хат

Дебат пікір сайыс үйірмесі – оқушылардың жан-жақты ойы мен көзқарасын дамытуға арналған технология деп айтуға болады. Оқушыларды пікір-сайыстарға араластыруға, өз бетімен ізденуге, білім алу және жалпы шығармашылық белсенділігін арттыруға көзделген. Дебат үйірмесінің жоспары аптасына 1 рет, жалпы 34 сағатқа жасақталған.

Пікір-сайыстарға дайындық барысында оқушылар белгілі-бір тақырып бойынша мәлімет жинастырып, оларды қарама-қарсы бағыттарды қолдайтын екі түрлі позицияға арналған жоспарға топтастырылады. Жалпы, оқушылардың бойына ұлттық үрдісті сіңіруде, баланы озық қоғамға сай етіп тәрбиелеуде дебат үйірмесінің берер пайдасы мол. Оқушыларға сапалы білім мен саналы білім беру бүгінгі күннің басты өлшемі. Өз позициясын жақтап шығуға тырысқан оқушылар бос уақыттарын текке өткізбей, кітапханаға барып түрлі материалдар іздестіреді. Қазіргі таңда ғаламтордың шеңберінен шырматылып шыға алмай қалған балалардың көркем әдебиет оқуға құлшынысы арта түседі. Ойын барысында өз ойларын жүйелі сөз, шынайы шеберлікпен, шешен тілмен жеткізуге тырысады. Кез келген тыңдаушыға жүйелі сөз әсер етері хақ. Шешендік салтанат құрған жерде оқушылар ұлттық-рухани құндылықтарды бойына сіңіріп, алдағы күнде ел жүгін мойны мен арқалауға дайын тұрады. Жаһандану заманында білім берудің озық үлгілерін пайдалана отыра нақты нәтижелерге қол жеткізу – бүгінгі заманның басты талабы. Пікір – талас барысында адамдар ортақ мәселе жайлы өз пікірлерін ортаға салады, олардың әр түрлі болуы заңды, пікір-сайыстар арқылы тараптар ой бөлуге, өз көзқарастарының кемшілігін ашып, оларды ұштауға, кемелдендіруге мүмкіндік алады. Бағдарлама әдебиет, тарих пәндеріндегі заман өзгерісінің өзіндік жаңаша көзқарасын сұрап тұратын тақырыптар көптің қасы. Пікір-сайыс логикалық, психологиялық, адамгершілік және көптеген басқа аспектілерді қамтиды. Үлкен додалар өткізіп, оқушылардың көшбасшылық қасиеттерін анықтауға мүмкіндіктер береді.

Өзіндік көзқарасы бар, айналаны сыни тұрғыдан барлап, бағалайтын, шешім шығаруда өзгенің ойын таразылап, өз ойын өткізуге сенімді тұлға қалыптасуына септігі тиеді. Әртүрлі саладағы ғылымның теориясы мен практикасына терең бойлау былай тұрсын, оның тарихы, маңыздылығы, өміршеңдігі, пайдасы мен зиянында таразылай алатын дәрежеге жеткізеді. Білім беру бағдарламасының жан-жақты, терендетілген жайын ашады. Пікір-сайыс әдеттегі пән олимпиадалары секілді. Жүйемен өткізілетін әр түрлі деңгейдегі пікір-сайыс бәсекелері арқылы жүзеге асыруға болады.

Үйірменің мақсаты: Заман талабының сұранысына саласы жетік, адами құндылықты жанына серік еткен, айналасына сын көзбен қарап, қоғамдық өмірге белсене араласатын, өз ойын анық айта алатын, өз пікірін қорғай алатын жас ұрпақ қалыптастыру. Оқушылардың бос уақытын тиімді ұйымдастыруға көмектесу. Мектепішілік, аудандық дебат сайыстарын ұйымдастыра отырып, сөзге шешен оқушыларды анықтау. Мектеп оқушыларын мектепаралық, аудандық, қалалық, облыстық, республикалық, халықаралық пікірсайыс турнирлеріне қатыстыру, тәжірибе алмасу арқылы үздік нәтижелерге қол жеткізу.

Үйірменің міндеттері:

- Оқушылардың шығармашылық қабілеттерінің айқындалуына мүмкіндік беру;
- Шешендік өнер және жұрт алдында сөйлеу мәдениеті қалыптасқан талантты оқушыларды анықтау;
- Мектеп оқушылары арасында пікір-сайыстың деңгейін көтеру;
- Мектеп оқушыларының сын тұрғысынан ойлауын дамыту;
- Өз Отаны Қазақстан, оның басты құндылықтарын құрмет тұтып, мақтаныш сезімдерін қалыптастыру;
- Оқушылардың жауапкершілігінің және танымдық қабілеттерін түрлі пікірталастар арқылы ортаға салу;
- Оқушыларды коммуникативтілікке, сөйлеу мәдениетіне, сөз өнеріне, тұжырымды ойын дәлелдей білуге баулу.

Дебат ойыны оқушы бойына мынадай қасиеттерді қалыптастырады:

- жан-жақты білім;
- тапқырлық;
- шешендік;
- зеректік;
- аңғарымпаздық;
- сын тұрғыдан ойлауды;
- өз ойын ашық айтуды;
- адамдармен дұрыс сөйлесе білуге;
- көпшілік алдында сөйлеп үйренуге;
- адамдармен мәдениетті қарым-қатынас жасауға.

Күтілетін нәтиже:

- ✓ мемлекеттік тілде сөйлеу дағдыларын қалыптастыру;
- ✓ таным қабілетін дамыту;
- ✓ білімге құмарлық, рухани сенімін арттыру;
- ✓ пікір – шектелмейтін еркін шығармашылық екеніне сенім ұялату;
- ✓ карама-қарсы ой стратегиясы болғандықтан, сөз әдебіне үйрету;
- ✓ шешендікке баулу;
- ✓ саяси еркін көзқарастардың бәсекелілігін тудыру;
- ✓ тыңдаушы мәдениетін насихаттау;
- ✓ оқушының өзін-өзі қадағалап, тексеріп отыруына баулу;
- ✓ оқушы жеке ізденуін, дербестігін дамыту;
- ✓ БАҚ құралдарын, кітапхана оқулықтарынан қажетті мәліметті ала алады.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Дебаты. Искусство побеждать / П. Жданов. — Новосибирск: Сиб. унив. изд-во, 2009. — 302 с.
2. «Дебаты»: от теории к практике : руководство / В. И. Куприянова, А. И. Назаров. — Хабаровск : Изд-во ДВАГС, 2009. — 101с.

3. Как побеждать в дебатах: пособие по Британскому (Всемирному) формату парламентских дебатов/ Стивен Л. Джонсон; [Перевод с англ. К. Шиманской, под научн. ред. С. Наумова] – Нью-Йорк, Лондон, Амстердам: IDEA, 2012 – 240 с.
4. Т.В.Светенко. Путеводитель по дебатам. Е.Г.Калинкина. Дебаты на уроках истории. Дебаты: Учебно/методический комплект. – М.: Изд/во «Бонфи», 2001. – 296 с.
5. Риторика. Культура оратора / Е.Н.Абрашина. – Москва: МГПУ, 2011. – 186 с.
6. Дебаты: философско-педагогическая интерпретация: учебное пособие /- А.А.Шамшурин, под ред. Н.Б.Поляковой. – Ижевск: Издательский центр «Удмуртский университет», 2020. – 64 с.

«Taytobe» дебат үйірмесінің күнтізбелік – тақырыптық жоспары
(аптасына 2 сағат, барлығы 68 сағат)

№ р/с	Тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі		Ескерту
			Үлкен буын	Кіші буын	
1	Кіріспе. Дебат тарихынан	2	01.09	02.09	
2	Карл Попердің пікірсайыс үлгісі	2	08.09	14.09	
3	Карл Попердің пікірсайыс форматының ерекшелігі	2	15.09	21.09	
4	Саяси дебат форматы	2	22.09	28.09	
5	Саяси дебат форматының ерекшелігі	2	29.09	05.10	
6	Пікірсайыстың американдық форматы	2	06.10	12.10	
7	Пікірсайыс қызметі	2	13.10	19.10	
8	Пікірсайыстағы сойлеу мәдениетін қалыптастыру	2	20.10	02.11	
9	Пікірсайысқа дайындалуда ақпарат құралдарын қолдану	2	03.11	09.11	
10	Пікірсайысқа дайындалу кезеңдері және жүйелілік	2	10.11	16.11	
11	Пікірсайыс этикасы	2	17.11	23.11	
12	Ережені жақсы меңгердің бе?	2	24.11	30.11	
13	Жаттықтырушы қызметі	2	01.12	07.12	
14	Спикерлер қызметі	2	08.12	14.12	
15	Спикерлерді бағалаудың критерилері	2	15.12	21.12	
16	Кейсті құрастыру	2	22.12	11.01	
17	Кейстің маңызды элементтері	2	12.01	18.01	
18	Кейсті қорғау	2	19.01	25.01	
19	Кейсті қорғаудағы спикерлердің шеберлігін дамыту	2	26.01	01.02	
20	Қарсы сұрақ-жауаптар	2	02.02	08.02	
21	Қарсы сұрақтарды құрастыру	2	09.02	15.02	
22	Ойынға сараптама жасаудың түрлері	2	16.02	22.02	

23	Ойынға сараптама жүргізу маңыздылығы	2	23.02	01.03
24	Төрешілік ету	2	02.03	08.03
25	Төреші этикасы	2	09.03	15.03
26	Флаушетті толтыру	2	16.03	29.03
27	Флаушетті толтыру ережелері	2	30.03	05.04
28	Уақыт төрешінің қызметі	2	06.04	12.04
29	Пікір-сайыстың формаларының айырмашылығы	2	13.04	19.04
30	Ережені сақтау маңыздылығы	2	20.04	26.04
31	Логикалық тізбек құрастыру жолдары	2	27.04	03.05
32	Интернет жүйесін қолдану мәдениеті	2	04.05	10.05
33	Сөздіктер және интернет жүйесін қолдану маңызы	2	11.05	17.05
34	Ақпарат құралдарын қолдану мәдениеті	2	18.05	24.05